

RĪGAS TEHNISKĀ UNIVERSITĀTE
Inženierekonomikas un vadības fakultāte
Būvuzņēmējdarbības un nekustamā īpašuma ekonomikas institūts

Jānis Viesturs, Ineta Geipele

Starptautiskie darījumi ar nekustamo īpašumu

Mācību grāmata

RTU Izdevniecība
Rīga 2017

Saturs

IEVADS	9
I. VALSTS TERITORIJA, VALSTU TIESĪBU SAIMES	16
1.1. Valsts teritorija	16
1.2. Starptautiskās teritorijas	17
1.3. Teritorijas, kurām nav savas pārvaldes (<i>non-self-governing territories</i>)	18
1.4. Valstu atzišanas teorijas	18
1.5. Eksteritorialitātes princips	19
1.6. Jurisdikcija, piemērojamais likums	19
1.7. Valstu tiesību saimes	21
1.8. Nekustamā īpašuma terminoloģiskās atšķirības dažādās valstu tiesību saimēs un valstīs	23
Kopsavilkums	25
Jautājumi apspriešanai	25
II. NEKUSTAMĀIS ĪPAŠUMS	26
2.1. Jēdziena “nekustamais īpašums” nacionālais raksturs	26
2.2. Zeme	30
2.2.1. Zeme Senajā Romā	31
2.2.2. Zeme feodālisma laikā	32
2.2.3. Zemes un nekustamā īpašuma jēdziens Vācijā	33
2.2.4. Zeme Anglijā	33
2.2.5. Zeme sociālistiskajās valstīs	36
2.2.6. Zemes vertikālās robežas. Gaiss, zemes dzīles, derīgie izrakteņi. Īpašuma lietošanas tiesību pārkāpumi	37
2.3. Būves	40
2.3.1. Būves Senajā Romā	40
2.3.2. Būvju kā fizisku lietu (ne)pārvietojamība	41
2.3.3. Būvju veidi	45
2.4. Veģetācija. Ūdenstilpnes	47
2.5. Citas lietas, kam piemērots nekustamā īpašuma statuss	49
2.6. Laikā ierobežotas nekustamā īpašuma lietošanas tiesības (<i>time-limited interests in land</i>)	50
2.7. Īpašie nekustamā īpašuma veidi	54
2.7.1. Daļlaika īpašums	54
2.7.2. Kultūras un dabas pieminekļi, vēsturiskās būves	54
2.7.3. Lauku un lauksaimniecības zeme	55
2.7.4. Citi īpašie nekustamā īpašuma veidi	59
2.8. Dzīvokļa īpašums	61

2.8.1. Dzīvokļa īpašumtiesību veidi	62
2.8.2. Dzīvokļa īpašums Vācijā	64
2.8.3. Dzīvokļa īpašums Spānijā	64
2.8.4. Dzīvokļa īpašums ASV	64
2.8.5. Dzīvokļa īpašums Latvijā	65
2.9. Nekustamais īpašums Krievijas, Vācijas, Francijas, Spānijas, Šveices un Nīderlandes civillikumos	67
Kopsavilkums	71
Jautājumi apspriešanai	71
III. NEKUSTAMĀIS ĪPAŠUMS LATVIJĀ	72
3.1. Nekustamais īpašums Latvijā — nekustama lieta, t. i., zeme un tās sastāvdaļas, Latvijas 1937. gada Civillikumā	72
3.2. Nekustamā īpašuma sastāvs mūsdienās	73
3.3. Divu veidu dalīts īpašums — brīvprātīgs un piespiedu (uz likuma pamata)	77
3.4. Apbūves tiesība (<i>superficies</i>) Latvijā	83
Kopsavilkums	84
Jautājumi apspriešanai	85
IV. NEKUSTAMĀ ĪPAŠUMA ĪPAŠUMTIESĪBU UN SASTĀVA REĢISTRĀCIJA LATVIJĀ UN ĀRVALSTĪS	86
4.1. Zemes (nekustamā īpašuma) reģistrācija	86
4.2. Nekustamā īpašuma (tiesību) reģistri un kadastra reģistri	86
4.3. Nekustamā īpašuma reģistru organizatoriskie veidi	88
4.4. Nekustamā īpašuma reģistru tipi	88
4.5. Nekustamā īpašuma reģistrācijas vēsturiskie aspekti	88
4.6. Nekustamā īpašuma reģistrācijas sistēmas	91
4.6.1. “Franču” nekustamā īpašuma reģistrācijas sistēma	91
4.6.2. Nekustamā īpašuma reģistrācija Spānijā un Nīderlandē	92
4.6.3. “Vācu” nekustamā īpašuma reģistrācijas sistēma	93
4.6.4. “Angļu” nekustamā īpašuma reģistrācijas sistēma	93
4.6.5. Torrensa nekustamā īpašuma reģistrācijas sistēma	95
4.6.6. Nekustamā īpašuma reģistrācija sociālistiskajās valstīs	96
4.6.7. Latvijas nekustamā īpašuma reģistrācijas sistēma	97
4.6.8. Labticīgums (<i>bona fides</i>)	101
4.7. Neregistrēts nekustamais īpašums	103
Kopsavilkums	103
Jautājumi apspriešanai	104
V. STARPTAUTISKOS DARĪJUMUS VEICINOŠIE UN KAVĒJOŠIE FAKTORI	105
5.1. Starptautiskos darījumus veicinošie faktori	105

5.2. Starptautiskos darījumus kavējošie faktori	113
Kopsavilkums	115
Jautājumi apspriešanai	115
VI. NETIEŠIE DARĪJUMI AR NEKUSTAMO ĪPAŠUMU	117
6.1. Kas ir netiešie darījumi ar nekustamo īpašumu?	
Ārvalstu tiešās investīcijas	117
6.2. Netiešo darījumu priekšmets, to nozīmīgākie veidi	119
6.2.1. REIT (<i>Real Estate Investment Trust</i>)	119
6.2.2. Slēgtie un atvērtie ieguldījumu fondi. Fondi Latvijā	122
6.2.3. Atvasinātie finanšu instrumenti (derivatīvi)	123
6.2.4. Komandītsabiedrības	124
6.2.5. Netiešie darījumi kopumā	124
6.3. Mantošana	124
Kopsavilkums	125
Jautājumi apspriešanai	126
VII. TIESISKUMS	127
7.1. Tiesisko darījumu iedalījums	127
7.2. Darījuma dalībnieki	129
7.3. Tiesībspēja, rīcībspēja	131
7.3.1. Pilnvara	132
7.3.2. Notārs dažādās tiesību sistēmās — romāņu-ģermāņu ("latīņu tipa"), anglo-amerikāņu un Skandināvijas valstīs ...	133
7.3.3. Dokumentu legalizācijas kārtība. <i>Apostille</i>	134
7.4. Darījuma priekšmets	135
7.5. Gribas izteikums un īstums	137
7.6. Tiesiska darījuma sastāvdaļas	138
7.7. Darījuma forma	138
7.7.1. Tiesisku darījumu forma	138
7.7.2. Dažādas nekustamā īpašuma atsavinājuma līgumu formas .	139
7.7.3. Darījuma rakstiskas formas nepieciešamība Latvijā	140
Kopsavilkums	141
Jautājumi apspriešanai	141
VIII. ATSAVINĀJUMA DARĪJUMU PERIODIZĀCIJA.	
<i>DUE DILIGENCE</i>	142
8.1. Nekustamā īpašuma darījuma (kā projekta) vadība	142
8.2. Atsavinājuma darījumu posmi	143
8.3. <i>Due diligence</i> process darījumos ar nekustamo īpašumu	153
Kopsavilkums	156
Jautājumi apspriešanai	156

IX. NEKUSTAMĀ ĪPAŠUMA ATSAVINĀJUMA DARĪJUMI. PIESPIEDU ATSAVINĀŠANA. KONFISKĀCIJA. NACIONALIZĀCIJA. IZSOLE	157
9.1. Pirkums	157
9.1.1. Īpašumtiesību pāreja Latvijā un ārvalstīs	157
9.1.2. Pirkuma līguma sagatavošana Latvijā un ārvalstīs	158
9.1.3. Samaksas veidi	159
9.1.4. Transakciju kopējās izmaksas. Papildizmaksas	164
9.1.5. Nekustamā īpašuma pirkuma līguma formas Latvijā	167
9.1.6. <i>Periculum est emptoris</i>	169
9.1.7. Nekustamo īpašumu un ar to saistīto tiesību nostiprināšana zemesgrāmatā	169
9.1.8. Zemesgrāmatu principi ģermāņu tiesību saimes valstīs	169
9.1.9. Nostiprinājuma lūgums Latvijā un būtiskākie pievienojamie dokumenti, kā arī izpildāmie nosacījumi — nostiprinājuma lūgums, samaksāts nekustamā īpašuma nodoklis, valsts un kancelejas nodevas, pirkuma un izpirkuma tiesības	173
9.1.10. Nekustamā īpašuma nodošana. <i>Titulus-modus (acquirendi)</i> teorija	178
9.2. Maiņa	180
9.3. Dāvinājums	180
9.3.1. Vienkāršs dāvinājums	180
9.3.2. Sevišķie dāvinājumi	180
9.4. Uztura līgums	181
9.5. Nekustamā īpašuma atsavināšana sabiedrības vajadzībām	183
9.6. Konfiskācija	187
9.7. Nacionalizācija	187
9.8. Izsole	189
Kopsavilkums	189
Jautājumi apspriešanai	190
X. ĪRE, NOMA, PATAPINĀJUMS (īres, nomas maksas noteikšana, paaugstināšana, “pirkums nelauž īri, nomu”)	191
10.1. Īre, noma	195
10.1.1. Īres/nomas līguma noslēgšana	195
10.1.2. Vienpusēja īres/nomas maksas paaugstināšana	196
10.1.3. “Pirkums nelauž īri, nomu”	199
10.2. Patapinājums	201
Kopsavilkums	202
Jautājumi apspriešanai	202
IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS	203